

A NAPKÖZBENI ELLÁTÁS, MINT SZOLGÁLTATÁS

- Témák:**
- A) A napközbeni kisgyermekellátás helye a gyermekvédelmi rendszerben
Nemzetközi megállapodások és hazai törvények
 - B) Az intézményi ellátás igénybevételének feltételei, működési szabályai.

A) A napközbeni kisgyermekellátás helye a gyermekvédelmi rendszerben:

Nemzetközi megállapodások és hazai törvények:

- nemzetközi megállapodások:

1. Emberi Jogok Kartája
2. Gyermeki Jogok Egyezménye

- hazai törvények: 1997. évi XXXI. tv. – „A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”

15/1998. NM rendelet → szakmai rendelet, a gyermekjóléti alapellátás kereteit szabályozza.

A kisgyermek helyzetét a történelem során állandóan változik, minden korban, minden társadalomban más-más.

Az állam feladata, hogy segítsen a nehéz helyzetbe jutottakon és egyfajta védelmet nyújtson a társadalmi egyenlőtlenségből eredő szegénység és más társadalompolitikai kockázattal szemben. (megfelelő módszerekkel segít → erre szolgál a szociális ellátás ill. szociális biztonsági rendszer)

Segíthet pl: a társadalom egészségének → szociális ellátás
az egyénnek (jótékonyosság)

A szociális ellátás formái:

- pénzügyi ellátás (pénzt ad: TB ellátás, segély, alanyi jogú állami ellátás)
- természetbeni ellátás (tankönyv; átképzési segély, köztemetés, közgyógyellátás, étkezési támogatás, adósságkezelés stb.)

A jóléti államok nagyobb mértékben tudnak segíteni az állampolgáraiknak.

A társadalom „jószágát”, emberközpontúságát 2 módon lehet lemérni:

- hogyan bánt a gyermekekkel
- hogyan bánt az idősekkel.

A mai magyar társadalom:

- nem igazán nevezhető jóléti társadalomnak (mint pl. Dánia, Svédország, Hollandia vagy Norvégia...)

- 1989-ben megjelent a szegénység, mint réteg (szegények egyre növekvő aránya)
- elöregedő társadalomban élünk

Család:

-,a társadalom legkisebb egysége”

- a magyar családok 2 keresőre vannak beállítva (nem csak megélhetési, hanem egyéb okokból is, pl: női esélyegyenlőség, önmegvalósítás)
- egyre több nő tanul, fontos számára a karrier
- túlsúlyban az 1 gyermekes családok és egyre több az 1 szülő család (válás, nem fontos a házasságkötés → együttélés; ha a nő egyedül vállal gyermeket)
- fontos feladata a családnak: szocializáció (ez az elsődleges színtér)

Gyermekek:

- a társ.-mak minőségét meghatározza, hogy hogyan bánt a gyermekekkel

- az 1800-as évekig a gyermeknek nem volt értéke, a családokra hárított az állam mindent, nem segített semmit (magas volt a gyermekhalandóság: „Isten elvette→ad helyette másikat)
- 1900-as évek elején kezdtek a gyermekekkel foglalkozni Magyarországon /gyámság/
- Anglia volt az első ország, amely a gyermekekről törvényt alkotott > ez az alapja a magyar gyermekvédelmi törvénynek is
- Mo-on a Széll Kálmán féle 1901-ben elfogadott (miniszter) > gyermekvédelmi tv. egyes részei > 1997-ig voltak érvényben

- tudományágak: pszichológia, szociológia fejlődik > áttevődik a mindennapi életbe.
- emberi jogok kérdése (már nem csak a tulajdonvédelme a lényeges, mint korábban) > az USA az élen

B) Az intézményi ellátás feltételei, működésének szabályai, igénybevétele

A napközbeni ellátás törvényi hátterei:

Emberi jogok: az USA az élharcosa > Függetlenségi Nyilatkozat. A II.vh. után megalakuló ENSZ –Egyesült Nemzetek Szervezete – fogalmazta meg először

Az 5 alapvető emberi jog - alapjogok:

1. polgári jog (minden embernek joga van a méltósághoz, az egyenlő bánásmódhoz, a szabadsághoz, az igazságos elbíráláshoz és a békéhez)
2. politikai jog (szólásszabadság, választáshoz és választhatósághoz való jog...)
3. gazdasági jog (mindenkinek joga van a munkához, a tisztességes és egyenlő bérezéshez, hogy ezáltal megfelelő lakhatást és életkörülményeket teremthessen önmagának és a családjának.) GYERMEKMUNKA TILALMA
4. szociális jog (egészséges, tiszta lakásban élni, a társadalomtól segítséget kérni és kapni ha rászorul, jog az egészséghez.)
5. kulturális jog (tanulás, a kultúra különböző formái...)

Gyermeki jogok:

Szintén az ENSZ foglalta össze és adta ki írásos formában („A gyermek jogairól szóló egyezmény” >az ENSZ közgyűlése 1989. nov. 20-án fogadta el)

Nem írta alá minden ENSZ tagállam, de ennek ellenére 1990. szept. 2-án hatályba lépett. Azok az országok, akik aláírták, ratifikálták.

A magyar országgyűlés 1991.okt. 7-én ratifikálta (vállalja, hogy betartja és alkalmazza a saját országára, valamint jogrendszerét ennek szellemében alakítja át).A gyermeki jogok az emberi jogokból alakultak ki (pl. minden gyermek egyenlő) és tartalmazzák az emberi jogok széles skáláját. A gyermeki jogok érvényesülésében senkit nem lehet megakadályozni, a diszkrimináció nem megengedett...)

A gyermeki jogok csoportosítva vannak.

Csoportosítási elv:

- általános emberi és
- speciális gyermeki jogokra

A **gyermeki jogokat** az emberi jogokhoz hasonlóan csoportosítják, a gyermek speciális helyzetének, korának, és fejlettségének megfelelő módon megfogalmazva.

A különbség az emberi-és gyermeki jogok megfogalmazása között, vagyis **nincs benne az emberi jogokban:**

- a gyermeket megilleti a speciális védelem, a családban és a társ-ban.
- A gyermekek speciális csoportjainak védelme. (pl. állami gondoskodásban lévők, örökbefogadott, fogyatékkal élők, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek)
- A rendkívüli helyzetben lévő gyermekek védelme (büntetőeljárás alatt álló, menekültstátuszban lévő, háborúval sújtott országokban élő gyermekek...)

A gyermekkor egy speciális helyzet. A gyermeket nem mint különálló egyént kell tekinteni, hanem helyzetét családjában vizsgálva > ezért az egész környezetét kell figyelni és segíteni abban, hogy a gyermek jogai érvényre juthassanak (**rendszer szemlélet**).

Azok az országok akik nem írták alá az Egyezményt (kultúrájuknál vagy társadalmi berendezkedésükénél fogva) valószínűleg nem tartják fontosnak, elfogadhatónak vagy megvalósíthatónak

A gyermeki jogok megjelennek:

- a magyar alkotmányban
- családjogi tv-ben
- szociális tv-ben,
- egészségügyi tv-ben,
- közoktatásról szóló tv-ben,
- az önkormányzati tv-ben,
- BTK-ban,
- PTK-ban,
- esélyegyenlőségről szóló tv-ben,
- fogyatékoságról szóló tv-ben,
- a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló tv-ben (1997./XXXI.tv.).

1997.évi tv. alapja: a gyermekek jogairól szóló egyezmény.

Alapelve: A gyermek mindenek felett álló érdeke a meghatározó.

Legfőbb mondanivalója:

Minden gyermeknek joga van a családjában nevelkedni, a családból való kiemelés gazdasági helyzet miatt nem lehet megtenni. A családot kell olyan helyzetbe hozni, úgy segíteni, hogy képes legyen a gyermeket megfelelő módon nevelni. A társadalom kötelezettsége, hogy megossa a gyermeknevelés felelősségét a családdal és ennek érdekében pénzt, szakmai támogatást és szociális infrastruktúrát bocsásson rendelkezésére.

A GYVT megfogalmazza:

- a gyermekek jogait,
- kötelességeit,
- a szülő jogait,
- kötelességeit,
- a gyermeki jogok védelmét (megnevesíti azokat a formákat, ahova a gyermekek jogsértés esetén fordulhatnak).
- felvázolja a tv. a gyermekek védelmének rendszerét

1. önkormányzati és
2. állami feladatok

Gyermekvédelmi rendszer területei:

I. Pénzbeli ellátások

II. Természetbeni ellátások

III. Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

1. Gyermekjóléti alapellátások - gyermekjóléti szolgáltatás - gyermekek napközbeni ellátása

IV. Gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések (gyámhivatal – regionális, gyámhatóság – önk-ban működik)

(A hatósági intézkedések nem örökérvényűek, van felülvizsgálati kontrollja)

V. Gyermekvédelmi szakellátás

VI. Gyámügyi igazgatás és gyámság

Személyes gondoskodás (a gy.védelmi rendszer része):

-természetbeni (személyes gondoskodás keretébe tartozó alapellátások)

A személyes gondoskodás biztosításáért a települési önk a felelős:

- a működést helyi rendelet szabályozza (szakemberek - bizottság - képviselő testület)

- kötelező ellátási formák: pl: gyermekjóléti szolgálat, gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde, CSANA, házi gyermek felü.,helyettes szülői hálózat) működtetheti az önk. maga vagy vállalkozó –ellátási szerződés-

- igénybevétele önkéntes, senkit nem lehet rá kötelezni (egyetlen kivétel a védelemben vétel), de ha valaki igénybe kívánja venni, az önk-nak kötelessége teljesíteni. Az igénybejelentés módját a fenntartó szabályozza (bölcsődei felvételnél ált. az intézmény vezetőjénél kell jelezni az igényt).

Az intézmény kötelezettségei a jó színvonalú ellátás biztosítása mellett :

- tájékoztatás
- érdekvédelem
- kapcsolattartás

A Gyvt. szabályozza az ellátás igénybevételenek és a megszűnés módját.

pl.: életkor

GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK:

Célja:

- A családban élő gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének és jólétének segítése.
- Hozzájáruljon a veszélyeztetettség megelőzéséhez, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, a gyermek családból való kiemelésének megelőzéséhez.
- Segítő és preventív funkciót tölt be.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, mely a szociális munka módszereivel dolgozik

Intézményi forma:

GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT: (minden önkormányzatnak kötelező működtetni)

Feladata: - együttműködésben az egészségügyi-, oktatási-, nevelési-, szociális-szolgáltatókkal, intézményekkel szervezési-, szolgáltatási- és gondozási feladatokat végezzen (pl: jelzőrendszer működtetése)

2002-ben a GYVT módosítása során 2 részre bontották (településnagyságtól függően)

1. gyermekjóléti szolgálat
2. gyermekjóléti központ (bizonyos lakosságszám felett, szélesebb körű feladatai vannak)

GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA:

A családban élő gyermekek számára kell megszervezni, olyan intézményekben, ahol a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő nappali felügyeletet,

gondozást,
nevelést,
foglalkoztatást,
étkeztetést

} tudnak biztosítani,

különösen olyan gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői munkavégzésük, képzésben való részvételük, betegségük, munkanélküliségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

Elsőbbséget élvez, kiemelten kell kezelni, akinek:

- fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége
- egyedülálló szülő nevel
- idős korú pl: nagyszülő nevel
- a családban vele együtt 3 vagy több gyermeket nevelnek
- családja szociális helyzete miatt

Megszervezheti az önkormányzat:

- bölcsődében
- hetes bölcsődében
- családi napköziben (CSANA)
- házi gyermekfelügyelet keretében
- nyári napközis táborban
- óvodában
- iskolai napköziben.

BÖLCSŐDE:

A legnagyobb múlttal rendelkező ellátási forma.

Bölcsődébe felvehető a gyermek:

20 hetes kortól 3 éves korig (egészséges, átlagos nevelési igényű gyermek esetében).

20 hetes kortól – 5 éves korig (SNI > sajátos nevelési igényű, fogyatékkal élő gyermek esetében)

Bölcsődében maradhat:

3 éves koráig illetve annak az évnek december 31.-ig amelyben a harmadik életévét betölti és akinek fejlődése megfelel az életkor sajátosságainak.

SNI 6 éves korig maradhat a bölcsődében (de 5 éves korában kötelező jelleggel el kell vinni a Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottsághoz, ahol javasolhatják még 1 évre a bölcsődei ellátást)

A bölcsőde alapfeladata:

Egészséges, átlagos fejlődésű 20 hét és 3 év közötti gyermekek napközbeni gondozása-nevelése, valamint 20 hét és 3 év közötti sajátos nevelési igényű gyermekek napközbeni gondozása-nevelése.

A bölcsőde szolgáltatási formái:

- speciális tanácsadás
- időszakos gyermekfelügyelet
- gyermekhotel
- otthoni gyermekgondozás
- játszócsoport
- baba-mama klub
- eszközkölcsonzés...

Szolgáltatás csak akkor nyújtható, ha nem veszélyezteti az alapellátást.

Az alapellátás ingyenes, csak az étkezésért kell fizetni.

A szolgáltatás térítéses forma, a térítési díjról a fenntartó rendelkezik (írásban).

CSALÁDI NAPKÖZI (CSANA):

20 hetes kortól 14 éves korig látható el a gyermek.

1 fő által 5 gyermek látható el, ez max. 7 gyermekre emelhető, de akkor 2 fő az ellátó.

Szakképesítés nincs előírva, csak 30 órás működtetői tanfolyam elvégzése kötelező.

Lényege:

- napközbeni ellátást nyújt (gondozást, nevelést, felügyeletet)

- rugalmasabb, kevésbé szabályozott forma (pl. a szülő is beviheti az ételt, nincs meghatározva a nyitvatartási idő)

- SNI gyermek is ellátható.

- a gyermek életkorának és fejlettségének megfelelő ellátást kell biztosítani

Működési engedélyt kell kérnie a települési önkormányzattól, a kiadás feltétele a szakmai program, az ÁNTSZ és tűzoltósági engedély benyújtása, az alaptanfolyam elvégzésének igazolása, vállalkozói engedély, büntetlen előélet)

A szolgáltatás díját maga határozza meg (étkezés + ellátás)

Állami normatívára jogosultak (gyermekenként)

HÁZI GYERMEKFEÜGYELET:

20 hetes kortól a tankötelezettség végéig nyújtható (jelenleg 18 éves korig).

Települési önkormányzat vagy civil szolgáltató hozhatja létre.

A gyermeket a saját otthonában látja el.

Ha önkormányzat működteti, rendeletben kell szabályoznia az igénybevevő által fizetett óradíjat, mely csak önköltségi ár lehet, nyereséget nem termelhet.
A feladatot ellátó személynek tanfolyamot kell végeznie.
Bármilyen indokkal kérheti a szülő, hogy mikor és hány órát, azt a szülő munkarendje határozza meg és megállapodásban rögzítik.
Működési engedély köteles (gyámhivatal adja).

IDŐSZAKOS GYERMEKFELÜGYELET/ JÁTSZÓHÁZ

Nyújtható intézményben (bölcsődében) és civil szolgáltatás formájában.
Bölcsődében a szabad férőhelyek használhatóak fel erre a célra.
A civil szférában szociális vállalkozói engedély kell hozzá.
Szakmai szabályozása nincs, feltételeit abszolút a piac határozza meg.

ÁTMENETI ELLÁTÁSOK:

Nem napközbeni ellátás

1. Családok átmeneti otthona
2. Gyermek átmeneti otthona
3. Helyettes szülő